

IV Дунайські наукові читання: гуманітарна освіта в теорії та практиці

provide material for grammar study and for teaching various types of writing, such as description, analysis, and they provide models of written forms: paragraphing, introduction, key sentence, conclusion, etc. The higher is the quality of newspapers, the better language teaching aids they contain.

Newspapers can facilitate English language teaching and learning, but it is impossible if they use incorrect expressions and forms of the language. There is certainly no better agent of good language teaching than the language teacher himself/herself. He/she encourages his/her students to talk, it may be

pair work or group work, when students can concentrate on the process of communicating, rather than worry about the right use of vocabulary or grammar structures. It is a time when fluency takes precedence over accuracy and the teacher need not correct every single mistake. The teacher needs to consider time, level, content, structures of language, potential problems, organization, and so on. The structures involved could be question forms, future, conditionals, the functions could include suggesting, agreeing or disagreeing, persuading. Then such well-planned activities will be successful.

1. Beaumont, Digby & Colin Granger. The Heinemann ELT English Grammar, Macmillan. – Heinemann: Методика, К., 1999.
2. Dobson, Julia. Effective Techniques For English Conversation Groups. – Washington, D.C., 1992.
3. Murphy, Richard A. From Practice to Performance / Murphy. – Vol.1. – Washington, D.C., 1995.
4. Webster's New Twentieth Century Dictionary of the English Language. Unabridged. – New York, 1993.

АСТРАЛЬНИЙ КУЛЬТ У МІФОПОЕТИЧНІЙ МОДЕЛІ СВІТУ МИТЦІВ ПРИДУНАВ'Я

Олег Томчук

к. філол. н., доцент

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Естетичний рівень лірики митців Придунав'я (М. Василюка, В. Виходцева, Т. Кібкало, В. Рєви, В. Сімейка та ін.) – факт очевидний і на сьогодні визнаний. Про це свідчать і наукові дослідження індивідуальних граней їх художнього світу, й загальна оцінка читацького загалу, а також місце та роль у культурно-мистецькому й освітньому житті краю. Кожен із них створив власну художню систему, виявив індивідуальний творчий почерк, засвідчив авторську версію гіпотези буття. Проте не можна не зауважити, що усіх їх об'єднує чимало спільних змістово-формотворчих ознак. У цьому ряду очевидним постає виразне міфологічне ядро образно-символічних структур, що засвідчує синтез кодів різних горизонтів сприйняття та відображення світу.

Художнє мислення придунайських поетів функціонує в типологічному колі міфологічної течії української поезії другої половини ХХ ст. й продовжує та розгортає її міфософську лінію (Б.-І. Антонич, В. Свідзінський, М. Драй-Хмара, ранній П. Тичина, М. Орест, Ігор та Ірина Калинці, Т. Мельничук, В. Голобородько, І. Малкович та ін.), що її репрезентують поети «безпосередньо-спонтанного, часто необ'єктивованого, суб'єктивного і тим особливо привабливого світопізнання із сильним пантеїстичним, загалом натурфілософським забарвленням» [1, с. 116].

Принагідно цього питання торкалися автори (Г. Райбедюк, Л. Рева-Лєвшакєва, А. Соколова, О. Томчук) колективної монографії «Українське Придунав'я у світлі гуманітарних досліджень» (Ізмаїл,

2015). Окремі аспекти міфоструктури лірики придунайських митців розглядають у спеціальній статті М. Бобогло та Л. Фоміна. Усвідомлюючи неможливість у короткому інтерпретаційному викладі простежити й охарактеризувати всі колізії міфологізму в ліриці придунайських поетів, зупинимось на характеристиці специфіки стильової адаптації міфологем астрального культу та шляхів її індивідуальної трансформації в авторський текст.

Актуальність обраного нами інтерпретаційного ракурсу міфологічного дискурсу в ліриці поетів Придунав'я зумовлена тим, що саме астральна символіка в їх художній палітрі найповніше засвідчує багатопланові асоціації, викликані незужитими метафоричними структурами. Вони мають своїм джерелом дохристиянські вірування українського народу, основу яких визначила здатність «олюднювати довкілля, що особливо виразно прочитується в астральних міфах» [2, с. 161]. Оприявлені придунайськими митцями міфообрази «кореспондуються з традиційним міфопоетичним каноном і водночас із його регіонально-локальними інваріантами» [3, с. 418]. Проте наукова рецепція цих аспектів поки перебуває на початковій стадії становлення.

У названих вище публікаціях означений темою дослідження ракурс зосереджений на міфологізмі М. Василюка, В. Виходцева, Т. Кібкало та В. Рєви. Фактично поза увагою до сьогодні залишається ліричний спадок талановитого кілійського поета В. Сімейка, що підсилює актуальність обраного напрямку наукових спостережень над множинними прообразами лірики, котрі експлікують його міфосвіт як символ художньої моделі гармонійного універсуму.

Астральна символіка в ліричному наративі В. Сімейка, як свідчать уміщені у двох його збірках вірші («Дунайська легенда», Ізмаїл-Кілія, 2001; «Першоцвіт кохання», Ізмаїл-Кілія, 2002), різнопланово втілюється в проблемному спектрі віталістичної концепції буття («Палай, зоре світанкова, / Світи наді мною» [4, с. 30]);

«Як сонечко сліпить, / Горохом осипає / І груди бадьорить» [5, с. 48]. Образи-символи *сонця* («Іде замріяний і босий / онук із сонцем на плечах...» [4, с. 48]), *зорі* («Наче очі – ясні зорі / Тут усміхалися мені» [4, с. 40]), *місяця* («І їде місяць на візку / І срібні залиша сліди» [5, с. 31]) в єдиному сюжетному вузлі міфопростору лірики текстуалізують космогонічні мотиви первісної епохи, коли між людиною і світом панувала гармонія.

Міфопоетична картина світу В. Сімейка продуктивно репрезентована розмаїтим спектром солярної символіки. В художньому світі його поезії багато *сонця*. Вельми частотними є мікроконтексти зі словом «сонце» та похідними від нього лексичними інваріантами: «Сниться сонях в золотій короні, / І дитинства сонячні літа» [4, с. 84]; «Сонце – колесо і в шпичках / Сяє – грає промінець» [5, с. 40]; «І як сонечка долоні, / Зацілюю ніжні очі...» [5, с. 240].

Крізь усю творчість поета проходять сонцепоклонницькі (гедоністичні) мотиви, що реалізуються через образну систему, тональності, глибоко закорінену у стихію українського фольклору метафоричність, нерідко побудовану на несподівано зближеннях предметів і явищ («В гарячий пісок босі ноги взуваю / І сонце в руках підіймаю в зеніт» [5, с. 51]). Гедоністична образність лірики поета ґрунтується на властивій дохристиянському світосприйняттю здатності людини персоніфікувати природний світ: «Вечірне сонце грає в куполах» [5, с. 45]; «Сонце тліє, як в грудях жалі...» [4, с. 56]; «Посміхається сонце чарівно / Немов губи і очі твої» [4, с. 68].

В. Сімейко вводить образ сонця в різні смислові контексти. Проте ця традиційна символічна образна структура переважно використовується ним у символічному значенні й «базується на семантиці міфологеми сонця – життєдайного божества, властивої віруванням українського і багатьох інших народів» [6, с. 217]. У віршах обох збірок вона просякнута первісною вірою наших пращурів у світову гармонію. В

IV Дунайські наукові читання: гуманітарна освіта в теорії та практиці

художньому просторі авторського тексту поета цей образ нерідко кореспондується з іншими символами астрального культу, глибоко закоріненими в національну свідомість українців з її язичницько-християнським синкретизмом («Під ногами, мов шматочки сонця, / Холоднечу гріли до зорі. / У прозорім небі, як в віконці / Відгоріли зорі-ліхтарі» [5, с. 25]). Метафоризовані картини із солярною символікою у міфологічному контексті лірики В. Сімейка, вочевидь, підсилюють апологетизовану ним жагу повноти буття. Його поезія наскрізно утврджує життєславлення: «Приїжджайте частіше сюди, / Тут і сонця, і квітів багато» [4, с. 31]; «Я люблю, коли сонце встає / І купається в ранішніх росах...» [4, с. 68].

Сонцепоклонництво В. Сімейка засвідчує дихотомію християнських і язичницьких елементів – характерну ознаку міфологічних основ художнього мислення багатьох українських митців слова, зокрема їх настанову щодо апологетизації й поклоніння Сонцю як «дарувальнику всіляких благ» [7, с. 52]. Користуючись характеристиками солярної символіки попередників В. Сімейка, насамперед, Б.-І. Антонича, що її подає Л. Голомб, можна з упевненістю стверджувати, що сонце як системоутворюючий фактор і в його міфосвіті має вельми «згущену семантичну наповненість. Це і вісь життя, творче начало Всесвіту, Сонцебог, і символ самовираження митця у слові» [8, с. 191].

Нерідко образ сонця, як, власне, й усього астрального культу, подається В. Сімейком як пейзажний елемент краєвидів Придунав'я: «Сонця бризки пурпурові / У Дунай наллялись» [5, с. 29]. Варто зауважити, що кожен із придунайський митців більшою чи меншою мірою вводить до ліричної сюжетики своїх віршів традиційну символіку, синтезуючи її з локусами придунайської землі. Тут можна навести доволі розлогий цитатний фактаж. При цьому кожен із авторів представляє власний модус творчої репрезентації астральної символіки в придунайському природному ландшафті. Образом сонця як

символу гармонійного універсуму в цьому контексті авторами відводиться особлива роль (М. Василюк: «Сонце над містом сяє, / Хвиля дунайська грає» [9, с. 18]; «Верби цвітуть на Дунаї, / Сонячні верби старі...» [9, с. 21]; Т. Кібкало: «Квітує весела весна на Дунаї / У вербах зелених зозуля кує. / А сонце сміється і сміх його ллється...» [10, с. 5]).

Ліричні рефлексії В. Сімейка звучать особливо інтимно, з граничною відвертістю й проникливістю. Придунайський колорит, оприявнений багатим онімним простором, органічно синтезується із поетизацією небесних світил: «Яскраве сонце над Дунаєм / У мальовничому краю, / Який з дитинства ми кохаєм, / І рідну нашу Кілію» [4, с. 11].

Авторські колізії пов'язаних із астральною символікою міфоуявлень органічно фокусуються з національним історіософським міфом, без якого, за слушним зауваженням В. Моренця, «не мислить собі життя жодна повноцінна національна культура» [11, с. 44]. Подібні імплікації міфоструктур свідчать, з одного боку, про високу майстерність поета аналізувати з небесними світилами як моделлю гармонійного універсуму людське життя й переносити його на всю світобудову («Усміхнувся день весняний / Сонячно калині» [4, с. 70]), а з другого – сигналізувати про морально-філософський характер авторського міфологізму, в якому рельєфно прочитуються суспільно-історичні та громадянські рефлексії поета: «Є шабля гостра, що блищить на сонці, / Є люта битва, що дає снаги, / Славетним України оборонцям» [4, с. 15].

Астральний культ як сутнісний проявник художніх смислів лірики В. Сімейка в багатьох віршах розгортається в украї важливу для нього тему національного буття – візію України, культури, мови: «Бо моя мова, мов калина, / В промінні сонячній сїя» [4, с. 74]; «Полум'яні зорі виграють яскраво, / Залюбки у вербах хлюпає Дунай. / Стародавнє місто [Кілія. – О. Т.] – це козацька слава, / Це залитий сонцем мій

IV Дунайські наукові читання: гуманітарна освіта в теорії та практиці

квітучий край» [4, с. 31]. У цьому плані авторський міф поета органічно вписується в загальну картину міфопростору лірики поетів Придунав'я.

Підсумовуючи, зазначимо, що у В. Сімейка, як і в усіх придунайських авторів, міфологеми астрального культу оприявнюють специфічний комплекс смислових перспектив того чи того міфообразу, що кореспондується з усіма іншими сегментами міфопоетики як цілісної художньої системи. При цьому слід звернути увагу на думку сучасних

літературознавців про те, що саме поняття «міфотворчість» «певною мірою послаблює тотальну заангажованість міфологією й потенційно скеровує увагу дослідника у сферу поетології, на з'ясування художньо специфічних аспектів літературної творчості» [12, с. 19]. Отже, подальше ґрунтовне дослідження модусу міфопоетики уможливить її висвітлення як всеосяжного феномену індивідуального естетичного коду кожного з митців Придунав'я.

1. Соловей Е. С. Українська філософська лірика : [навчальний посібник із спецкурсу] / Е. С. Соловей. – К. : Юніверс, 1998. – 368 с.
2. Райбедюк Г. Б. Художня трансформація астральної символіки у творчості українських поетів-дисидентів / Г. Б. Райбедюк // Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах : Збірник наукових праць. – К., 2009. – Вип. 18. – С. 159-170.
3. Бобогло М. Г. Міфопростір лірики поетів Придунав'я / М. Г. Бобогло, Л. Г. Фоміна // Філологічні діалоги : Збірник наукових праць. – Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2017. – Вип. 4. – С. 415-426.
4. Сімейко В. Й. Дунайська легенда : поезії / В. Й. Сімейко. – Ізмаїл-Кілія, 2001. – 104 с.
5. Сімейко В. Й. Першоцвіт кохання : поезії / В. Й. Сімейко. – Ізмаїл-Кілія, 2002. – 56 с.
6. Костомаров М. І. Слов'янська міфологія : вибрані праці з фольклористики й літературознавства / М. І. Костомаров. – К. : Либідь, 1994. – 384 с.
7. Пономаренко О. Г. Образ сонця в поезії Б.-І. Антонича і Т. Шевченка (взаємоперетікання християнських і язичницьких мотивів) / О. Г. Пономаренко // Українська мова і література в школі. – 2004. – № 2. – С. 51-56.
8. Голомб Л. Г. Новаторські тенденції в українській літературі кінця ХІХ – перших десятиліть ХХ ст. – Ужгород : Гражда, 2006. – С. 177-192.
9. Василюк М. Д. Серце на долоні бандури / М. Д. Василюк. – Ізмаїл : СМІЛ, 2005. – 64 с.
10. Кибкало Т. О. Дві мови – два крила / Т. О. Кибкало. – Ізмаїл : СМІЛ, 2005. – 64 с.
11. Моренець В. П. Міфологічна течія в українській поезії другої пол. ХХ ст. / В. П. Моренець // Слово і Час. – 2002. – № 9. – С. 43-51.
12. Скупейко Л. І. Міфопоетика «Лісової пісні» Лесі Українки / Л. І. Скупейко. – К. : Фенікс, 2014. – 236 с.

ПЕДАГОГІЧНА СЕМІНАРІЯ В БАЙРАМЧІ: МАЛОВІДОМІ СТОРІНКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В БЕССАРАБІЇ (70 – 80-ті роки ХІХ ст.)

Лілія Циганенко

д. іст. н., професор,

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Про земства на теренах Російської імперії написано вже багато. Такі автори як В. Андрієвський, А. Бабін, Г. Герасименко, Т. Крачун та інші докладно проаналізували роботу бессарабських земств протягом всього періоду їх існування [1]. Навіть у автора цих строк є кілька наукових статей,

в яких розглядається роль дворян в діяльності бессарабських земств [2]. Однак в історії діяльності земств у Південній Бессарабії другої половини ХІХ ст. є один досить цікавий факт, який залишився поза увагою дослідників. Мова йде про відкриття та нетривале існування